

Sygn. akt V CZ 87/17

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Maria Szulc

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa P. C.

przeciwko O. S.A. w W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 14 grudnia 2017 r.,

zażalenia strony pozwanej na wyrok Sądu Okręgowego w O.

z dnia 5 września 2017 r., sygn. akt II Ca (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania Sądowi Okręgowemu w O., pozostawiając mu
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w O. wyrokiem z dnia 5 września 2017 r. na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 17 stycznia 2017 r., uchylił ten wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Sąd drugiej instancji uznał, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał istoty sprawy, ponieważ jego wyrok został wydany bez rozważenia całokształtu okoliczności sprawy, których ustalenie było konieczne w świetle mających zastosowanie w sprawie przepisów prawa (m. in. art. 224 § 2 k.c. i art. 225 k.c.), z pominięciem

istotnych okoliczności faktycznych i prawnych, co było wynikiem w szczególności nieuzasadnionego pominięcia zgłoszonego na rozprawie w dniu 17 stycznia 2017 r. wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego.

Od powyższego wyroku Sądu Okręgowego zażalenie wniosła pozwana, zaskarżając ten wyrok w całości i wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Powód wniósł o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia, uregulowanego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c., Sąd Najwyższy bada jedynie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo przyjął, że zachodzi jedna z przyczyn uzasadniająca uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, objętych art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Zażalenie nie może zmierzać do oceny zasadności żądania pozwu, ani apelacji, czy merytorycznego stanowiska prawnego sądu drugiej instancji. Dokonywana kontrola ma zatem charakter formalny, a jej celem jest zbadanie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo pojmował przyczynę uzasadniającą wydanie orzeczenia kasatoryjnego i czy jego merytoryczne stanowisko uprawniało do podjęcia takiej decyzji procesowej. Konsekwencją tego jest ograniczenie dopuszczalnych zarzutów do związanych z kwestionowaniem wystąpienia przesłanek stosowania art. 386 § 4 k.p.c. Jeżeli przyczyną uchylenia wyroku było nierozpoznanie przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, to kontrola Sądu Najwyższego ogranicza się do oceny prawidłowości zastosowania art. 386 § 4 k.p.c., tj. trafności zakwalifikowania przez sąd drugiej instancji stanu sprawy, jako występowania w niej tej podstawy. Nie obejmuje natomiast ewentualnych wad postępowania wyjaśniającego. Wszelkie nieprawidłowości dotyczące naruszeń prawa materialnego, czy też procesowego, poza wskazanymi w art. 386 § 2 k.p.c. i w art. 386 § 4 in fine k.p.c., powinny być, w systemie apelacji pełnej, ocenione bezpośrednio w postępowaniu apelacyjnym.

Do nierozpoznania istoty sprawy, o którym mowa w art. 386 § 4 k.p.c., dochodzi wtedy, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy sąd ten zaniechał zbadania materialnej

podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie. Pojęcie to nie obejmuje nierozważenia „całokształtu materiału dowodowego”. Postępowanie apelacyjne obejmuje bowiem merytoryczne rozpoznanie sprawy, sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę na nowo na podstawie dowodów zgromadzonych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym i odwoławczym, w związku z tym uwzględnienie apelacji powinno zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c. prowadzić w zasadzie do zmiany zaskarżonego wyroku i wydania orzeczenia rozstrzygającego w granicach zaskarżenia o żądaniu pozwu, a wyjątkowo do uchylenia wyroku (zob. uchwałę 7 sędziów SN zasadę prawną z dnia 31 stycznia 2008 r., sygn. akt III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55 oraz postanowienie SN z dnia 18 listopada 2016 r., sygn. akt I CZ 86/16, www.sn.pl).

Sąd Okręgowy za przyczynę wydania wyroku kasatoryjnego uznał wprowadzić konieczność rozważenia całokształtu okoliczności sprawy, których ustalenie było konieczne z punktu widzenia mających zastosowanie w niniejszej sprawie norm prawnych, ale wytyczne dla Sądu Rejonowego sprowadzały się w istocie do prawidłowego przeprowadzenia postępowania dowodowego z opinii biegłego na okoliczność wysokości żadanego wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości w zakresie treści służebności przesyłu i okresu, za jaki powinno ono przysługiwać. Sąd Najwyższy wyjaśnił już, że okoliczności wymagające ustalenia i uznane przez Sąd Okręgowy za prawnie istotne, tj. konieczność uzupełnienia materiału dowodowego o dowód z opinii biegłego i wobec tego konieczność umożliwienia stronom ponownego zajęcia merytorycznego stanowiska w sprawie oraz ewentualnego zgłoszenia stosownych wniosków dowodowych, nie stanowią dostatecznych podstaw do uchylenia wyroku Sądu Rejonowego na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. (zob. postanowienie SN z dnia 30 października 2014 r., sygn. akt II CZ 61/14, www.sn.pl).

Sąd pierwszej instancji rozważał zasadność żądania powoda z uwzględnieniem zarzutów pozwanej. Względy procesowe dotyczące postępowania dowodowego zadecydowały o uznaniu przez ten Sąd, że powód nie wykazał, na jaką wartość rynkową opiewają jego roszczenia z tytułu bezumownego korzystania przez pozwaną z nieruchomości należących do powoda.

Niezależnie od tego, czy ocena ta jest zasadna, czy nie, jej dokonanie stanowi o rozpoznaniu istoty sprawy. Przepis art. 386 § 4 k.p.c. daje zaś możliwość uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania tylko w razie nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Taka sytuacja nie zaistniała.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie, stosownie do art. 108 § 2 w zw. z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.

jw